

M.A. (SANSKRIT) Semester - 3 (CBCS) Examination**Oct/Nov-2021 (OLD COURSE)****MAHABHASYA:PASPASAHNIKA AND SIDDHANTAKAUMUDI: BHVADIPRAKARANA (CORE)****Time: 2:30 Hours****Marks: 70****Instructions:**

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

- પ્રશ્ન-૧ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે ગદ્યખંડનું આવશ્યક સમજૂતી સાથે ભાષાંતર કરો. (૧૪)
- Que-1 Translate any two passages with necessary notes. (14)
- (૧) અથ ગૈરિત્યત્ર કઃ શબ્દઃ। કિં યત્તત્સાસ્ત્રાલાઙ્ગૂલકકુદચુરવિષાણ્યર્થરૂપં સ શબ્દઃ। નેત્યાહ। દ્રવ્યં નામ તત્। યત્તર્હિ તદિદિગ્ગં ચેષ્ટિતં નિમિષિતં સ શબ્દઃ। નેત્યાહ। ક્રિયા નામ સા। યત્તર્હિ તદ્દ્રવ્યકલો નીલઃ કૃષ્ણઃ કપિલઃ કપોત ઇતિ સ શબ્દઃ। નેત્યાહ। ગુણો નામ સઃ। યત્તર્હિ તદ્દિત્રેષ્વભિત્રં છિત્રેષ્વચિત્રં સામાન્યભૂતં સ શબ્દઃ। નેત્યાહ। આકૃતિર્નામ સા॥
- (૨) તિતત પરિપવનં ભવતિ તતતદ્વા તુત્રવદ્વા। ધીરો ધ્યાનવન્તો મનસા પ્રજ્ઞાનેન વાચમક્રત વાચમકૃષત। અત્રા સચાયઃ સચ્યાને જાનતે। અત્ર સચાયઃ સન્તઃ સચ્યાનિ જાનતે। સાયુજ્યાનિ જાનતે। ક્વ ય ઇષ દુર્ગા માર્ગ એકગમ્યો વાગ્વિષયઃ। કે પુનસ્તે। બૈયાકરણઃ। કુત એતત્। ભદ્રેષા લક્ષ્મીર્નિહિતાધિ વાચિ। ઇષાં વાચિ ભદ્રા લક્ષ્મીર્નિહિતા ભવતિ। લક્ષ્મીર્લક્ષણાદ્વાસનાત્પરિવૃદ્ધા ભવતિ॥
- (૩) તથા સુવર્ણ કયાકહિદાકૃત્યા યુક્તં પિણ્ડો ભવતિ। પિણ્ડાકૃતિમુપમૃદ્ય રુચકાઃ ક્રિયન્તે। રુચકાકૃતિમુપમૃદ્ય કટકાઃ ક્રિયન્તે। કટકાકૃતિમુપમૃદ્ય સ્વસ્તિકાઃ ક્રિયન્તે। પુનરાવૃત્તઃ સુવર્ણપિણ્ડઃ પુનરપરયાકૃત્યા યુક્તઃ સ્વદિરાઙ્ગારસવર્ણે કુણ્ડલે ભવતઃ। આકૃતિરન્યા ચાન્યા ચ ભવતિ દ્રવ્યં પુનસ્તદેવ। આકૃતિમુપમર્દેન દ્રવ્યમેવાવશિષ્યતે॥
- (૪) અથવા કૂપસાનકવદેતદ્વિષ્યતિ। તદ્વા કૂપસાનકઃ કૂપ સ્વનન્યધપિ મૃદા પાંસુભિશ્ચાવકીર્ણા ભવતિ સોડપ્સુ સજ્ઞાતાસુ તત એવ તં ગુણમાસાદયતિ યેન સ ચ દોષો નિર્હણ્યતે ભૂયસા ચાભ્યુદયેન યોગો ભવત્યેવમિહાપિ યદ્યપ્યશબ્દજ્ઞાનેઽધર્મસ્તથાપિયસ્ત્વસૌ શબ્દજ્ઞાને ધર્મસ્તને સ ચ દોષોનિધાનિષ્યતે ભૂયસા ચાભ્યુદયેન યોગો ભવિષ્યતિ॥
- પ્રશ્ન-૨ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે સૂત્રોને સ્પષ્ટ રીતે સમજાવો: (૧૪)
- Que-2 Explain clearly any two of the following sutras: (14)
- (૧) ઝોડન્તઃ॥ ૩.૨.૧૧૪
- (૨) લૂટઃ પ્રથમસ્ય ડારૌરસઃ॥ ૨.૪.૮૫
- (૩) તસથસ્થમિપાં તાંતતામઃ॥ ૩.૪.૧૦૧
- (૪) વિધિનિમન્ત્રણામન્ત્રણાધીષ્ટસંપ્રશ્રવર્થનેષુ લિટ્ ॥૩.૩૧૬૧
- પ્રશ્ન-૩ પસ્પશાહિનક મુજબ વ્યાકરણશાસ્ત્રના ગૌણ પ્રયોજનોની ચર્ચા કરો. (૧૪)
- Que-3 Discuss the secondary purposes of વ્યાકરણશાસ્ત્ર according to પસ્પશાહિનક. (14)
- અથવા/OR
- પ્રશ્ન-૩ શબ્દના સાધુત્વ અને અસાધુત્વ અંગેના પંતજલિના વિચારોની ચર્ચા કરો.
- Que-3 Discuss on the views of Patanjali on 'સાધુત્વાસાધુત્વ' of the word.
- પ્રશ્ન-૪ 'ભવામિ' – રૂપસિદ્ધિની પ્રક્રિયા સમજાવો. (૧૪)
- Que-4 Explain the process of formatting the verb 'ભવામિ'. (14)
- અથવા/OR
- પ્રશ્ન-૪ 'એધતે' – રૂપસિદ્ધિની પ્રક્રિયા સમજાવો.
- Que-4 Explain the process of formatting the verb 'એધતે'.
- પ્રશ્ન-૫ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે વિશેષ ટૂંકનોંધ લખો: (૧૪)
- Que-5 Write short notes on any two of the following: (14)
- (૧) પદાર્થઃ કિમ્ – આકૃતિઃ દ્રવ્યં વા।
- (૨) અપ્રયુક્તાઃ શબ્દાઃ।
- (૩) અભ્યાસઃ
- (૪) મૂ-ધાતોઃ લોટ્-લકારરૂપાણિ
